

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

De Ecclesiastica Hymnodia Libri Tres

Secchi, Anacleto

Antverpiæ, 1634

Cap. VI. Vocis cordsiq[ue] feruor ex deuotione oritur.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-45942](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-45942)

profana temporum ratione diligentissimè inda-
ganda, , vt verè dici queat illam affecutus, viam
posterioribus Chronologis aperiens, inoffenso
pede per omnia tempora excurrendi. Hic vir li-
cet maximos exantlarit labores in Opere Anna-
lium sacrorum conficiendo, eodem tempore re-
gens, tamquam supremus Præpositus, nostram
Congregationem, eidemq; post præfecturam, a-
lijs distentus grauioribus occupationibus & offi-
cijs, deseruiens; numquam tamen vsq; ad extre-
mam senectam à communi in choro Hymnodia
abesse voluit, omnem, adueniente diuinorum
Officiorum tempore, occupationem, siue stu-
diorum siue regiminis, deponens, vt cum psal-
lentibus conueniret, sæpè etiam præueniret. Tan-
ta huius insignis viri alacritas vrgebat cogebatq;
aliorum animos ad piam æmulationem. Deuotio
vnus solet alterius deuotionem suscitare, præ-
sertim quando illa in Prælati à subdito conspi-
citur, & obseruatur. Hanc deuotionem non de-
dignantur ostendere optimi vigilantesq; Pastores
Ecclesiarum, vt eandem reuocent in subditis
suis; & vtriq; valeant præmium & meritum de-
uotionis aliquando obtinere.

*Deuotio
vnus alijs
excitat de-
uotionem.*

CAPVT VI.

Vocis cordisq; feruor ex deuotione oritur.

QVIA ex bona arbore bonos produci fructus
experientia comprobatur, & Dominus noster
in Euangelio tradit, mirum ideò non erit, si ex de-
uotione, de qua fuit sermo in præcedente Capi-
te, tamquam ex bona arbore, ortum ducant fru-
ctus

*Deuotus
psallit ma-
gna feruo-
re.*

ctus verè boni, imò optimi, & maximè oportet ad Hymnodia rectum vsu; quorum alter feruor cordis & vocis. Nec vllus vniquam uotus repertus est, qui maximo animi uocis feruore Hymnos Deo suo non decantauerit. iuxta gradum maioris minorisue deuotionis, & scit quoq; & decrefcit feruor vtriusque, sicut illius extinctionem, omnis etiam extingui dicitur feruor. Qui feruor præcipuum est Hymnodia ornamentum, vt hæc expleatur absque studio, imò magna cum psallentis voluptate, quod magis est, vt Hymnodia magis placere Deo, ad cuius defertur honorem. Delectari namque Deum hoc feruore, varijs Scripturæ testimonijs compertum est.

*Deus libè-
ter respicit
psallentes
denotos ac
feruidos.*

In primis Dauid, vt hanc veritatem mundum tam faceret, pronuntiauit Deum oculos suæ benignitatis in huiusmodi feruidas orationes fixos conuertere, & aures suæ pietatis ad eas accipere. Textus insignis extat Psalmo 101. illis uerbis magnificis: *Respexit Dominus in orationem humilium, & non spreuit precem eorum. Scribatur hæc in generatione altera, & populus qui creaturam laudabit Dominum.* Quo loco, quemadmodum

Lib. I. c. III aliàs diximus, agebat Hymnographus de Ecclesiasticis pensum Horarum Canonicarum perhibentibus Deo ex officio, quasi ad hoc munus solium explendum creatis & electis. Nunc expedere libet illam felicem conditionem, quam de his prædicat personis: *Respexit Dominus in orationem humilium.* Vbi ex fonte Hebræo aduertit Genebrardus legi posse, *in orationem cicadarum* quæ lectio maximè fauet nostro instituto. Sicut mira conspicitur consensio in neminibus Hebraicis

braicis inter humilem & cicadam, vt eodem verbo exprimi queant; ita apud Deum humiles psalentes habentur tamquam cicadæ, quæ tantum in maximo solis æstu canere solent. Super harum cicadarum feruido cantu delectari dicitur Deus, oculosq; & aures illi intentas tenere. Illud quod fortassis politicis videri posset strepitus ingratus & inutilis auri, Dei censetur suauissimum melos, quia ipse diligit feruorem cantantium. Quibus poterit non ineleganter tribui illud pronuntiatum, quod cicadæ in Emblemate à quodam fuit assignatum: *Non silent, dum ardent.* Verè quando feruore animus ardet, tunc Deo suo laudes canit, nec potest eas cohibere quasi cicada nō sæculi, sed Dei. Hinc Dauid quando cordis sentiebat feruorem vehementiorem, tunc in vocem laudum proflire cogebatur: *Latatum est cor meum, & exultauit lingua mea.* Et sicut cicada communis ad incrementum æstus intendit cætum & vocem, ita mysticæ cicadæ, ad interni feruoris incrementum, vocem etiam exteriorem suauiter intendunt, atq; emittunt feruidiorem; vt proponere Deo nō dubitauerit Hymnographus hanc suæ vocis intensionem: *Voce mea ad Dominum clamaui, voce mea ad Dominum deprecatus sum.* quæ verba non semel profert, vt declarat interni affectus vehementiam magnam, quæ, tamquam ex signo opportuno, cognoscitur ex vigore vocis, quæ in cantu clamabat.

Hanc Dei delectationem & complacentiam in nostris precibus, magno feruore cordis & vocis vehementia expressis, declaratam maximè videmus ab Euangelio in illo euentu, qui inter mulierem quamdam Chananæam & Christum Dominum

*Cicada pro-
prietas psal-
lentibus cõ-
uenit fer-
uidis.*

Psal. 15.

Psal. 141.

& 76.

*Chananæa
mulieris o-
ratio ferui-
da.*

Matth. 15.

num

num accidisse narratur. Illa afflicta prius se oravit, petens quod cupiebat; sed quia reiecta iterum clamans inualuit oratione maiori. At nec exaudiebatur, multò magis ingeminauit clamores, ita vt Apostoli, fastidio perturbati, pro ea tercedere decernerent, allegantes clamorem inopportunum huius mulieris: *Clamat post nos.* Quod huius facti superficiem attenderet, iudicaret profectò, importunam ac molestim huiuscemodii orationem; at qui exitum considerabit, cogetur terri, importunitatem illam fuisse Verbo dicitur maximè acceptam, quia & mulierem laudat.

Matth. 15. *O mulier, magna est fides tua.* & gratiam postulatam concessit: *Fiat tibi sicut vis.* Aliud item

Luc. 12. signe factum describitur à S. Luca de quodam cæco clamante altissima voce: *Iesu fili David miserere mei.* tanta autem & importunitate & exultatione voces extollebat, vt turbis transeuntibus molestus increparetur ab illis, imposito ei filitio: *Increpabant eum, vt taceret.* Et cæcus, imitans cicada, nihili faciens increpationes, magis exultabat clamores, replicans: *Iesu fili David miserere mei.* Quæ vocis exaltatio tantæ fuit virtutis apud incarnatum Deum, vt eum potuerit in media via detinere ac sistere, & ab eo postulatam oculorum sanitatem obtinere.

Numquid delectatur Deus nostris eiulantibus & conatibus? Non delectatur Deus eiulantibus sed delectatur animi affectu & cordis feruore, vnde ortum habet eiulatus & conatus. Clamantibus magno conatu, qui necessitatem cognoscunt, quotquot sunt graui aliqua miseria afflicti, qui item intimo feruent ardore: nam affectus animi internus cogit ad huiusmodi clamores externos.

*Clamor
vocis ortum
habet ex
cordis affectu.*

*Deus delectatur
vocis feruore.*

Deus, qui delectatur magno animi feruore, delectatur etiam vocibus ab ipso feruore alto conatu emissis. Hinc sancti viri considerantes dilationes Dei in exaudiendis orationibus seruorum suorum, cum tamen posset statim absque vlla mora concedere petita beneficia, pronuntiare non dubitant, Deum sæpè differre sua dona, vt orationes & clamores multiplicemus. Quod videtur aliquando ipse Deus declarare voluisse animæ Cantorum electæ dicens: *Sonet vox tua in auribus meis, vox enim tua dulcis.* Dulcem sibi appellat illam vocem, quæ tanta est, vt resonet in auribus illius. Dauid conscius diuinæ huius conditionis, sicut ad orationem accedere studebat magna animi deuotione, ita voce alta preces suas Deo offerebat, imò, vt citiùs obtineret postulata, clamoris exaltationem pro causa exponebat: *Clamauit in toto corde meo, exaudi me Domine.* quasi dixerit: Idcirco me exaudire statim debes, nec trahere ampliùs moras, quia iam omni conatu clamauit. Hinc aliquando postulaturus nonnullas gratias, quas maximo cupiebat ardore, vt citiùs exaudiretur, afferre voluit eundem hunc cantum, magna altaque voce à se expletum, pro vnica causa, cur deberet audiri, & statim exaudiri: *Domine clamauit ad te, exaudi me: intende voci meæ, cum clamaui ad te.* Si nihilominus à Deo ob occultos suos fines differebantur postulata, Dauid tamen minimè remittebat inceptum clamorem, sed potiùs cantum producebat ad plures horas, & clamorem ingeminabat, orans quasi integros dies & noctes sine vlla requie, vt in alio Psalmo notum fecit: *Domine Deus salutis meæ, in die clamaui & nocte coram te. Intret in conspectu tuo oratio*

Deus cur differat postulata.

Cant. 2.

Psal. 118.

Psal. 140.

Psal. 87.

tio

ti mea, inclina aurem tuam ad precem meam: quia repleta est malis anima mea. Et paulò post ingeminans adhuc clamores dixit: *Clamavi ad te Domine tota die, expandi ad te manus meas.* Non mittebat sanctus Rex propter dilationes carnis & clamoris energiam, quia clamor erat effectus feruoris in corde existentis.

Vocis itaque feruor ex cordis feruore conceptus, Deo nostro maximè placitus est, nõ quidem inconcinnus & inconditus, qualis solet ex valetudine lætitiæ gestienti corde prodire, sed decens ac compositus, qualis ex animo feruenti solet verum. Omnium precum valor ex qualitate cordis ascendit. Si cor feruet, omnis oratio gratissima Deo; etiam si sola expleatur mente in silentio vlla voce. Quod vt declararet Dominus noster voluit aliquando celebri euentu significare. Dependebat D. Hilarius ad ea verba Psalmi, *despexeris deprecationem meam*, illud insignitum, descriptum à D. Luca, de quadam muliere morrhoissa, quæ plena fide, humilis, silentio verecunda accessit ad Dominum nostrum, cuius eius vestis fimbria sanitatem expetitam reperit, nihil prorsus dicens, nullum amicum mouens, imò tam secretè accedens, vt neque ministris comitantibus, neque ab Apostolis circumstantibus fuerit obseruata. Volens autem Dominus noster factum tam egregium omnibus notum esse, exquisiuit ab Apostolis quasi querulus: *Quis me tetigit?* Apostoli factum ignorantes, respondit admirabundi: *Turba te comprimunt, & circumfligunt, & dicis, Quis me tetigit?* profecutus Dominus querelam suam: *Tetigit me aliquis, ego noni virtutem de me exiisse.* donec mulier

Orationis valor ex cordis qualitate procedit.

Psal. 54.

Luc. 8.

Mentalis orationis feruor Deum mouet.

Hæmorrhøissa orationis valor.

manifestaret sanitatem quasi furtiuè, sed volente, imò gaudente Deo, obtentam. cui respondit Dominus: *Filia, fides tua saluam te fecit.* Ad quid Dominus voluit manifestari hanc sanitatè? vt notum esset omnibus, orationem plenam fidei & feruoris, quocumque tandem modo ea fiat, siue mente sola, siue etiam voce, semper à Deo exaudiri. Adsit feruor in oratione, quia si oratio erit mentalis, obtinebit; si item erit vocalis, placebit, quia à feruore omne orationis pendet bonum apud Deum.

Ad tam vtilem feruorem concipiendum, qui non solùm bonæ orationis, sed omnis præclari operis spiritualis est animus & vita, sicuti plurimum valent humiles orationes, quia non nisi ab vno trinoq; Deo expectandus est, vt dicebamus; ita orationes feruidiores tunc redduntur, quando illis mortificationis adiungitur studium, quia huiusmodi studio animus orantis ritè præparatur ad similes à Deo obtinendas gratias singulares. Quæ omnia exactè docentur ac traduntur à nostro venerabili Zacaria, in suis aureis Aphorismis spiri-

Ant. Maria
Zac. in Aph
v. Feruor. n.
1. 2. 4. 8. 14.
15.

tualibus dicente: *Verus sanctusque feruor ignis est Patris, splendor Filij, ardor Spiritus sancti. Absque feruoris magnitudine nullus apud Deum magnus esse potest, idcirco donum Dei est. Bonus feruor stimulus est perfectionis, bonæ augmentum voluntatis, firmitas votorum, perseverantiæ stabilitas. Veros feruidos valdè timet diabolus, quia cogitur inuitus istis nouas semper afferre coronas. Qui de Deo conqueritur, quia sibi non concedat hunc feruorem, blasphemiam addit suæ peruersæ dispositioni. Auferas à te quæ sunt contraria feruori, mentis nimirum enagationes sensuumque delectationes, tunc*

T
Deus

Deus in te excitabit optatum feruorem. Hæc documenta præcipua tradebat feruidus Dei feruor veri feruoris vim & dignitatem cognoscens, aliis eandem suaderet, quam in seipso expectabatur.

Hic feruor in Hymnodia non aliundè potest dignosci, nisi ex vocis alacritate & cantus energia, iuxta vires psallentium. Verus cordis feruor nullum sentit laborem, nec refugit fatigatio-

Amor propria salutis impedit psallentium fructum.

nem, quæ cantum comitatur Hymnorum. Quæ immuniam quærunt cantus ob faucium laborem, aut capitis aut stomachi afflictionem, profectò laborare videntur eo morbi genere, à rerum spiritualium Scriptoribus Amor sui occupatur. Nimis amant seipfos, qui nullum vident sentire laborem in cantu Hymnorum.

Ioan. 12.

hos vrget illa Domini nostri comminatio: *Qui amat animam suam, perdet eam.* vbi pro animam non intelligitur spiritus quo viuimus, sed ipsa anima

Sanitatem propriam diligentes sunt ceteris infirmiores.

quam habemus. Nam verè isti, qui nimio diligunt affectu vitam & sanitatem, tantùm abest vitam longiorem sanioemque sint obtenturi, potius, iusto Dei iudicio, futuri sint aliis infirmiores, ac semper imbecilles; nec ad vllum exitum

Contemptus sui ipsius est necessarius virtutis studiosis.

facinus apti censebuntur, cùm in omni re status, tam spirituali quàm politico, necessarius sit quidam sui ipsius discretus contemptus, qui odium appellatur à Christo Domino dicente: *Qui odit animam suam in hoc mundo, inuincit eam.*

Ioan. 12.

Matth. 16.

Hymnographus noster idcirco tam egregius Psalter fuit, & Domino Deo maxime precocuit, quia labori non parcebat; nec sui ipsius adeò erat anxius, vt sibi timeret ex labore cantum. Imò tanto feruore prosequabatur Hymnodia

viam

vsu, vt omni vocis conatu frequenter decantaret, tamque prolixum cantum tueretur, donec pænè deficerent vires, fauces saltem raucescerent; sicuti aliquando declarauit dicens: *Labo- Psal. 68.*
rani clamans, rauca factæ sunt fauces meæ. Vbi attendendo positum esse laborem, clamorem, raucedinem; ne putaremus leniter tantum decantasse. O nos delicatos! dum timemus nobis, cum tantus Rex non timeret sibi, sed ad raucedinem vsq; decantare solitus esset. Feruor in hoc viro reperiebatur in summo gradu perfectus. Et ne quis posset aliquando ad sui excusationem respondere, Dauidem semel tantum tanta vocis energia vsu fuisse in suis cantibus, quia nondum expertus fuerat huiusce laboris afflictionem, ipsemet Dauid frequentissimè reperit suos clamores, vt vidimus paulò superiùs; & tandem voluit non solum eandem, quam expertus non semel fuerat, sed maiorem, imò etiam nimiam cantus vehementiam spondere in fine vnius prolixi Psalmi iam magna cum energia decantati: *Confitebor Psal. 108.*
Domino nimis in ore meo. vbi Glossa Cardinalis Bellarmini expendens vim aduerbij *nimis*, explicat de magnitudine vocis ac clamoris.

Addere non omitam, quòd si adest labor in cantu diuinarum laudum, maius etiam inde nobis meritum acquireretur, maiorque gloriæ corona dabitur propter hunc laborem in futura vita. Hoc audientes animi strenui magis excitari deberent ad laborem, quàm si eadem gloriæ corona absque laboribus promitteretur. Hæc semper *Laboribus*
 fuit Heroum conditio, vt sibi putarent gloriosiora *acquistæ*
 rem omnem rem, quam proprio labore & sudore *cariora*
 acquirere deberent, quàm aliam eiusdem quali- *sunt quàm*
 dono acce- *dono acce-*
 tatis *ptæ.*

*Alexander
Magnus
coronas la-
bore proprio
parvas asti-
mabat.*

ratis & perfectionis vel dono, vel hereditate, vel alio facili titulo obtentam. Ad quod institutum maximè confert quod de Alexandro Macedon proditum est. Nimirum quòd cùm adhuc puer in paterna existeret domo, patrisq; Philippo regia facinora audiret, narrante nuntio, quòd genitor hostem profligasset, urbem hanc veliam occupasset, nullum vñquam lætitiæ signum edidisse fertur. Interrogatus aliquando, cur non lætaretur hisce felicibus nuntijs, respondit: Quòd si genitor omnes prouincias expugnasset, nullum sibi reliquum futurum ad gloriam adipiscendum locum. Omnes hoc audito responso mirabantur egregium pueri animum, qui potiùs labore sudore Orbis Monarchiam, quàm eandem hereditate ad se deuolutam voluisset. Magni de illo puero præfagiebant Sapientes parentibus patriæ, orbi beneficia & facinora; cùm tantæ omnis mundi magnitudo & gloria nihil tandem sit, nisi vanitas inanis ac pertransiens. Nos autem modico labore perterritos pigebit Hymnodiam adire, ex qua non Regni terreni, non breui Imperij, non leuis coronæ acquisitio speratur, sed gloriæ aternæ status certò dependet, vbi certus continuus sine fastidio, vbi corona sine periculo, vbi Regnum sine limite, vbi Imperium sine fine conceditur ritè pfallentibus.

*Angeli fer-
uentibus
psallentibus
adstant.*

Tueamur itaque alacrem cantum, feruoremque cordis tum vocis, viribusque omnibus diligere studeamus Hymnodia rectam frequentiam, certum quòd, præter nostrum meritum, Angelos sanctos quoque lætitiæ singulari cumulabimus, dæmonesque contristabimus. Huius rei luculentissimum testimoniū pro coronide huius Cap-

tis profero D. Bernardum, qui tum Dauidis au-
 thoritati, tum experientiae propriae innixus do-
 cebat Monachos suos, quod dum Hymnodiae
 feruor perdurat, psallentibus latentes adsint
 Angeli sancti; sicut tepescente feruore paullatim
 Angeli discedant ad Deum reuersuri, daemones ^{Dæmones}
 accedant tentaturi. Illi discedunt, quia cordis ^{tepiditatis}
 abominantur tepiditatem; isti accedunt, quia spe- ^{amatores.}
 rant omnimodam mentis obtinere euagationem. ^{Angeli te-}
Vereor, ait D. Bernardus, *ne vestram desidiam* ^{piditatem}
quandoque abominantes, cum indignatione rece- ^{oderunt.}
dant Angeli sancti. Usurpabat sanctus Doctor ^{D. Bern.}
 ad hoc comprobandum illos Dauidis textus, qui ^{Serm. 7. in}
 de hac re videntur ad literam locuti. Nam semel ^{Cant.}
 ad Deum conuersus pronuntiauit ingemiscens,
 siue in propria persona siue in persona aliorum,
 quos spiritu Prophetico praeuidebat: *Longè fe-* ^{Psal. 87.}
cisti notos meos à me; posuerunt me abominationem
sibi. Iterum subdens: *Elongasti à me amicum, &*
proximum, & notos meos. Alio item Psalmo de-
 scribit lugens non solum Angelorum sanctorum
 discessum, sed etiam accessum daemonum: *Qui* ^{Psal. 37.}
iuxta me erant, de longè steterunt; & vim faciebant
qui querebant animam meam. Ex his textibus oc-
 casionem sumit D. Bernardus incitandi suos Mo-
 nachos ad feruorem dicens: *Pro certo enim si se à*
nobis boni spiritus elongauerint, impetus maligno-
rum quis sustinebit? Dico ergo his qui huiusmodi
sunt: Maledictus qui opus Dei facit negligenter.
 Dicit quoque non ego, sed Dominus: *Vtinam te ca-* ^{Angelorum}
lidum aut frigidum inuenissem; sed quia tepidum ^{praesentia}
inueni, incipiam te euomere ex ore meo. Ea propter ^{urget psal-}
attendite Principes vestros, cum statis ad orandum ^{lentes ad}
vel psallendum; & state cum reuerentia & disciplina, ^{deuotionem}
 & feruore.

& gloriamini, quia Angeli vestri quotidie vident faciem Patris, nimirum missi in ministerium propter nos qui hereditatem capimus salutis, deorum nem nostram in superna ferunt, referunt gratiam. Huic opportuna conclusioni nihil in præteritum prorsus addendum à nobis est, cum maxime videat hæc doctrina ad feruorem persuadendum, & quia de eadem materia incidet sermo, cum accedat in tertio Libro agemus, ad aliam deuotionis comitem describendam accedamus.

CAPVT VII.

Iubilatio cantus alter est deuotionis effectus.

SICVT ad ritè psallendum præcepta opportuniora nullus tradere potest, nisi ipse Psalmorum Auctor, qui rectè nouit qua forma, dispositione, attentione & conditione egeant, ut ea quæ par est dignitate pertractentur, ita ipse frequenter est in persuadenda quadam conditione præcipua, quæ digna est consideratione, ob quam quæ continet. Exigit iubilationem cordis, & vultus: *Iubilate Deo in voce exultationis. In Psalmis iubilemus ei. Iubilate Deo omnis terra.* & sexcentis aliis locis, quos sicut enumerare longum, ita innuere est satis, quia omnibus studiis Hymnorum sunt noti.

Hic iubilus non sine magna aliqua causa à nobis exposci est dicendus, & meo quidem iudicio, alter est deuotionis effectus, altera ve propositio. In hoc iubilo videtur Dauid constituere magnam Hymnodia perfectionem, imò & psallentium beatitudinem.

Iubilatio comes Psalmodia.
Psal. 46.
Psal. 94.
Psal. 99.

Iubilus est deuotionis effectus.